

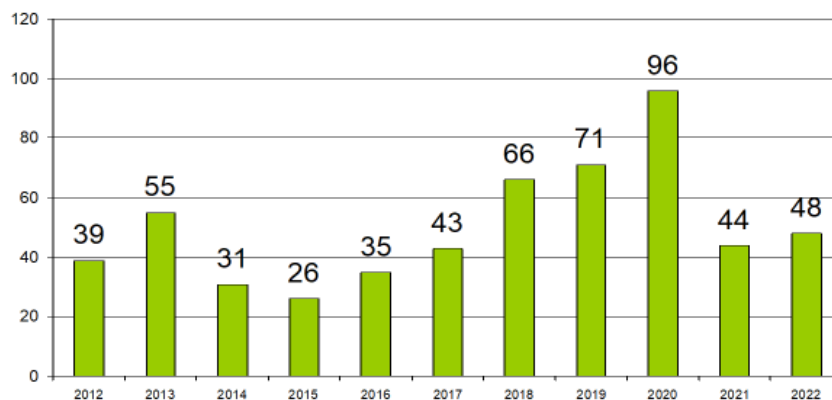
KLÍŠŤOVÁ ENCEFALITIDA V JIHMORAVSKÉM KRAJI

Klíšťová encefalitida je závažným onemocněním postihujícím centrální i periferní nervový systém, s rizikem trvalých následků. Závažnost průběhu onemocnění stoupá s věkem.

Jihomoravský kraj patří k významným přírodním ohniskům klíšťové encefalidity. Každoročně evidujeme několik desítek případů – viz graf (aktualizace k 10.11.2022). Vzhledem k relativně teplému počasí letošního podzimu nelze bohužel vyloučit, že ještě přibudou další případy.

KLÍŠŤOVÁ ENCEFALITIDA – počty případů

Jihomoravský kraj, 2012-2022 (rok 2022 k 10.11.2022)

Zdroj: KHS Jihomoravského kraje se sídlem v Brně

Pro onemocnění je charakteristická sezónnost související s aktivitou klíšťat a počasím (teplota vzduchu, vlhkost). Klíčovou roli má preventivní očkování.

Možné cesty přenosu nákazy:

- **přisátím** infikovaného klíštěte — aktivita klíšťat, která jsou přenašečem tohoto onemocnění, závisí na venkovní teplotě a vlhkosti.
- při **odstraňování** klíšťat zvířatům přes drobné ranky na kůži rukou
- **požitím tepelně nezpracovaného mléka** infikovaných zvířat (kozí, kravské)

Onemocnění:

má obvykle dvoufázový průběh. Rozhodující pro závažnost onemocnění má zátěž v době I. fáze – nadměrná fyzická aktivita, zátěž horkem, současně probíhající jiný infek. Zhruba za týden se pak rozvine II. fáze s postižením centrálního nervového systému (meningitida, encefalitida). U více než 46 % těchto pacientů se dostaví dlouhodobé následky.

Závažnost onemocnění včetně rizika následků stoupá s věkem. Smrtnost je 1-2 %, léčba je pouze symptomatická, podpůrná, proto má očkování tak zásadní význam.

Prevence:

V prevenci onemocnění klíšťovou encefalitidou má nezastupitelný význam **očkování**.

Očkování proti klíšťové encefalitidě bylo v ČR zahájeno již v roce 1990. Proočkovanost v ČR je však na rozdíl od jiných exponovaných zemí stále na velmi

nízké úrovni. Patří mezi **očkovaní nepovinná, prováděná na žádost**. Očkování provádějí praktičtí lékaři a lékaři očkovacích center.

Lidé se však začnou zajímat o očkování většinou až poté, co se s tímto onemocněním setkají ve vlastní rodině či v okruhu svých známých a jsou konfrontováni se závažností průběhu onemocnění a s následky.

Závažnost onemocnění reflektují zdravotní pojišťovny důrazem na prevenci: **od roku 2022 je očkování osobám starším 50 let hrazeno ze zdravotního pojištění**, ostatním pojišťovny na očkování přispívají částečně, formou benefitů.

Odpovědi na nejčastější dotazy

1. Kde se vyskytují klíšťata

Typickými lokalitami jsou zalesněné oblasti kolem vodních toků. Klíšťata preferují okraje lesů, mýtiny, lesy s podrostem. Nemůžeme-li se těmto místům vyhnout, snažíme se přisátí klíštěte předejít vhodným oděvem s hladkým povrchem, obutím a aplikací repelentního přípravku.

2. Které nemoci klíšťata přenášejí

Klíšťová encefalitida — nejzávažnější onemocnění, které může klíště přenést. Je virového původu, postihuje centrální nervový systém, a v těžších případech může zanechat celoživotní následky. Neexistuje specifická léčba. Vzniku onemocnění lze předejít preventivním očkováním.

Lymeská borelióza – bakteriální onemocnění projevující se zánětlivými změnami kůže, kloubů, nervů apod. Onemocnění je léčitelné antibiotiky. Účinné očkování zatím není k dispozici.

Jiné mikroorganismy – klíště může být rezervoárem mnoha dalších druhů mikroorganismů, které většinou způsobí jen lokální podráždění a zánět.

3. Jaká je správná technika odstraňování klíšťat

Co nejdříve po návratu prohlédneme celé tělo a pokud nalezneme klíšťata, ihned je odstraníme. Každý z nás jistě slyšel o některé ze „zaručených“ metod, je však potřeba zdůraznit, že správný postup je následující:

- **před manipulací s klíštětem nejprve místo dezinfikujeme** (nejlépe přípravkem s obsahem jodu), tím klíště usmrtíme
- klíštěte se **nikdy nedotýkáme rukama**
- k odstranění klíštěte je nejvhodnější použít pinzetu, kterou uchopíme klíště těsně při kůži a opatrně vikláme, dokud se klíště nepustí
- s klíštětem **manipulujeme velmi jemně**, nemačkáme, dbáme o to, abychom klíště nepřetrhli
- **po vyjmutí klíštěte místo opět dezinfikujeme** jodovým preparátem

Zarudnutí, které se v místě přisátí tvoří bezprostředně, představuje jen dráždivou reakci a během 1-3 dnů vymizí. Pokud se naopak za několik dnů po odstranění klíštěte objeví červená skvrna, případně se v době od 1 do 2 týdnů po odstranění klíšťat dostaví chřipkové příznaky spojené s bolestí hlavy a celkovou únavou, je nutné vyhledat lékaře.